

# Productieverhoging; een goed alternatief voor uw bedrijf?

Carin Rougoor

Een hoge melkproductie per koe én een goed saldo per 100 kg melk wordt gerealiseerd door melkveehouders die het individueel diermanagement zonder meer het interessantste onderdeel van de bedrijfsvoering vinden. Tevens zijn ze bereid veel tijd te stoppen in het kritisch volgen van de resultaten van de individuele dieren en van het bedrijf als geheel. Veehouders die zich vooral interesseren in andere aspecten van de bedrijfsvoering doen er goed aan zich hierop te (blijven) richten en bijvoorbeeld met behulp van attentielijsten er voor te zorgen dat het diermanagement niet uit het oog verloren wordt. Dit blijkt uit onderzoek op praktijkbedrijven.

Verhoging van de melkproductie per koe wordt vaak genoemd als mogelijkheid om de bedrijfsresultaten te verbeteren. Een voordeel van een hoge productie is bijvoorbeeld dat het quotum met minder koeien vol gemolken kan worden waardoor de hoeveelheid voer die per kg melk nodig is kleiner wordt. Ook de hoeveelheid mest zal afnemen en daardoor het mineralenoverschot. Echter er is nog veel onduidelijk over de diergezondheids- en vruchtbaarheidssituatie op hoogproductieve bedrijven. Het management van de veehouder heeft hier grote invloed op. Bij een groep van 38 praktijkbedrijven is bepaald welke eigenschappen een veehouder nodig heeft om een hoge productie per koe te kunnen combineren met een hoog saldo (opbrengst minus bijkomende voerkosten) per

## Promotie

Carin Rougoor is op woensdag 20 januari 1999 aan de LU te Wageningen gepromoveerd op het onderwerp "Management, milk production level and economic performance: an explorative study on dairy farms". Dit artikel bevat een samenvatting van de bevindingen uit het proefschrift.

100 kg melk. De uitkomsten kunnen helpen om te bepalen of een hoge productie voor uw bedrijf mogelijk een goed alternatief is. Op deze bedrijven is o.a. gekeken naar management op het gebied van voeding en

Zorg dat het vee altijd kan beschikken over ruwvoer.



diergezondheid. Ook is gekeken naar algemene zaken die samenhangen met het management, zoals het computergebruik. Er is een onderverdeling gemaakt naar capaciteiten en kenmerken van de veehouder, de doelstellingen die hij of zij heeft met het bedrijf en de bedrijfsactiviteiten en –resultaten. Deze drie aspecten hangen met elkaar samen: de capaciteiten en doelstellingen van de veehouder bepalen de bedrijfsactiviteiten en daarmee de bedrijfsresultaten.

### Managementcapaciteiten

Veehouders die aangeven interesse in diergezondheid te hebben, laten dit ook blijken: ze geven gemiddeld iets meer uit aan de dierenarts, maar ook de hygiëne van de melkstal is beter, en tepelvoeringen van de melkmachine worden iets vaker vervangen. Daarnaast blijkt kennis van het eigen bedrijf belangrijk te zijn. Dit is al uitgebreid toegelicht in het augustusnummer van Praktijkonderzoek. De betere bedrijfsresultaten zijn niet alleen het gevolg van deze betere kennis. Veehouders met een goede kennis van het eigen bedrijf blijken zichzelf ook strengere eisen op te leggen voor het tankcelgetal, ze maken relatief veel gebruik van de computer en van bedrijfsbegeleiding door de dierenarts en de melkstal is meestal schoner. Ze zien dus kans om hun capaciteiten te gebruiken voor allerlei bedrijfsactiviteiten die leiden tot betere technische en economische resultaten. Dit totaalplaatje geeft ‘goed management’ weer voor een hoge productie, resulterend in een goed saldo.

Gemiddeld hebben veehouders met een hoogproductief bedrijf en een goed saldo een iets hogere agrarische opleiding dan andere bedrijven. Dit gaat echter niet altijd op. Een goede agrarische opleiding is geen garantie voor een goed bedrijfsresultaat, hoewel het wel een bijdrage kan leveren. Andersom geldt natuurlijk ook dat iemand met weinig opleiding toch goede resultaten kan behalen. Belangrijker is de

juiste interesse in individueel diermanagement en een kritische blik ten aanzien van de resultaten op het eigen bedrijf. Een goede opleiding EN interesse EN een kritische blik geven goede mogelijkheden om een hoge productie met een goed saldo te kunnen combineren.

Veehouders die geen hoge productie per koe realiseren, maar wel een goed saldo behalen, geven aan veel waarde te hechten aan het gebruik van attentielijsten. Deze veehouders zeggen niet specifiek interesse te hebben voor diergezondheid en diermanagement (wat de veehouders met een hoge productie wel aangeven), maar weten met behulp van attentielijsten toch het diermanagement goed in de gaten te houden en een goed saldo te realiseren. Voor een goed saldo zónder topproductie is goed graslandmanagement essentieel. Dit is toegelicht in Praktijkonderzoek van juni 1998.

### Voeding

Een hoge productie blijkt in de praktijk (te) vaak gerealiseerd door relatief veel en duur krachtvoer. Hierdoor worden de voordelen van de hoge melkproductie weer tenietgedaan.

Veehouders die wel een hoog saldo weten te realiseren bij een hoge productie, geven aan het voer vaker per dag aan te schuiven dan andere veehouders. De productie wordt dus geoptimaliseerd door een hoge ruwvoeropname, waardoor minder krachtvoer nodig is. Dit blijkt uit tabel 1 waarin bedrijven ingedeeld zijn in twee groepen: zes bedrijven gaven aan het voer één of twee maal per dag naar het hek te schuiven, terwijl de overige 31 bedrijven aangaven dit drie maal of vaker per dag te doen. Hierdoor wist deze laatste groep bedrijven een hogere productie per koe met minder krachtvoer per koe te realiseren, waardoor het saldo duidelijk hoger wordt. Hoogproductieve dieren moeten dus altijd toegang hebben tot goed (dus energie en eiwit bevattend en smakelijk) en voldoende ruwvoer.

**Tabel 1** Krachtvoergift per koe per jaar, 305-dagen productie en saldo bij verschillende aantal malen per dag voer aanschuiven

Aantal malen per dag dat voer wordt aangeschoven	Aantal bedrijven	Krachtvoergift / koe / jaar	305-dagen productie	Saldo / 100 kg melk
1 of 2 maal per dag	6	2568 kg	7854 kg	f 60,87
3 maal of vaker	31	2314 kg	8413 kg	f 65,85

## Doelstellingen

Er zijn geen duidelijke eigenschappen gevonden die samengaan met een lage productie en een laag saldo. Opvallend is dat veehouders met een lage productie en een laag saldo wel weten dat ze betere resultaten zouden kunnen behalen. Dit blijkt uit de doelstellingen die deze veehouders opnoemen voor hun bedrijf. Elke veehouder is gevraagd om uit een lijst van 46 mogelijke bedrijfsdoelstellingen de vijf belangrijkste voor hun bedrijf te selecteren. Opvallend vaak worden 'verbeteren ruwvoer kwaliteit' en 'kosten voeraankoop verminderen' als belangrijkste doelstellingen genoemd. Dit zijn inderdaad de gebieden waar deze bedrijven slecht op scoren. De veehouders zijn dus op de hoogte van de zwakke punten binnen hun bedrijf,

maar ze kunnen hier nog geen verandering in brengen. Opvallend is tevens dat ze 'dierenartskosten laag houden' vaak als doelstelling noemen. De dierenartskosten op deze bedrijven zijn echter al lager dan de dierenartskosten op bedrijven met een hoge productie en een hoog saldo. Deze laatste groep gaf juist aan bereid te zijn meer geld uit te geven aan de gezondheid van de dieren.

## Samenvatting

In figuur 1 zijn de resultaten zoals deze hiervoor besproken zijn in enkele stellingen weergegeven.

U kunt zo nagaan of een verhoging van de productie per koe voor u en uw bedrijf mogelijk een goed alternatief is.



**Figuur 1** Stroomdiagram met enkele stellingen

